

เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๔๖ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จแปรพระราชฐานเพื่อทรงงานและเยี่ยมราษฎรในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยได้ประทับแรม ณ พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ จังหวัดสกลนคร และในวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ เลขาธิการ ป.ป.ส. ได้ขอพระราชทานพระราชวโรกาสนำกลุ่มมวลชนราษฎรอาสาป้องกันภัยยาเสพติด (รสปส.) เข้าเฝ้าฯ ถวายการแสดงละครหน้าพระที่นั่ง ณ โครงการชลประทานสกลนคร (อ่างเก็บน้ำห้วยเดียก) เพื่อสื่อถึงการแก้ไขปัญหา การให้อภัยผู้ค้าผู้เสพตามแนวทางสันติวิธี และปฏิญาณตนขอเลิกยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด จากนั้น พระองค์ได้ทรงนำพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์พระราชทานกับเลขาธิการ ป.ป.ส. ด้วยพระหัตถ์ของพระองค์เอง

ต่อมา สำนักงาน ป.ป.ส. ได้หารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและแกนนำภาคประชาชน เห็นควรนำพระราชทรัพย์ดังกล่าวมาเป็น “ทุนตั้งต้น” และสำนักงาน ป.ป.ส. นำงบประมาณมาสมทบ เรียกว่า **“กองทุนแม่ของแผ่นดิน”** และเรียกชื่อหมู่บ้านและชุมชนที่ได้รับกองทุนว่า **“หมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน”** และเมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๗ ณ ศูนย์ปฏิบัติธรรมสวนเวฬุวัน ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี เสด็จแทนพระองค์ เป็นประธานในพิธีพระราชทานกองทุนแม่ของแผ่นดินเป็นครั้งแรก จำนวน ๖๗๒ หมู่บ้าน/ชุมชน

<u>อุดมการณ์กองทุนแม่ของแผ่นดิน</u>

คือ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชนเชิงคุณภาพ โดยรวมพลังของชุมชนเข้าแก้ไขปัญหายาเสพติด ด้วยจิตใจที่พึ่งตนเองและฟื้นฟูทุนทางสังคมของหมู่บ้าน/ชุมชนให้เข้มแข็งยิ่งขึ้นตามสภาพของมิติทางสังคม-วัฒนธรรมในแต่ละพื้นที่ ให้ยึดโยงกับความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ และพัฒนาไปสู่การแก้ไขปัญหาพื้นฐานตามยุทธศาสตร์พระราชทานเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งถือเป็นกรอบการแก้ไขปัญหาที่ครอบคลุมทุกด้านของสังคม

<u>หลักปรัชญาและแนวคิดกองทุนแม่ของแผ่นดิน</u>

กองทุนแม่ของแผ่นดิน มีความมุ่งหวังให้เป็นกองทุนขวัญถุงอยู่ในทุกหมู่บ้าน/ชุมชนที่ต่อสู้กับยาเสพติด และเป็นศูนย์รวมของคนในหมู่บ้าน/ชุมชน ให้รู้รักสามัคคี สร้างความสมานฉันท์ในหมู่บ้าน/ชุมชน พึ่งพาความเข้มแข็งของตนเองร่วมกันเอาชนะปัญหาอุปสรรคต่างๆ โดยเฉพาะภัยจากยาเสพติดบนพื้นฐานของการให้อภัยทางสังคม ด้วยแนวทางสันติ ทำให้หมู่บ้าน/ชุมชนและสังคมนั้นๆ เป็นสังคมแห่งคุณธรรมอย่างแท้จริง โดยมีองค์ประกอบ ๓ ส่วนสำคัญ คือ

ทุนศักดิ์สิทธิ์ เป็นพระราชทรัพย์ที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พระราชทานให้กับหมู่บ้าน/ชุมชน เป็นสัญลักษณ์แห่งพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น จึงถือเป็นเงินศักดิ์สิทธิ์สำหรับเก็บไว้เป็นเงินขวัญถุงในหมู่บ้าน/ชุมชน

ทุนศรัทธา เป็นเงินที่ราษฎรในหมู่บ้าน/ชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดิน ร่วมกันบริจาคอย่างต่อเนื่องด้วยพลังศรัทธา สมทบเข้ากองทุนแม่ของแผ่นดิน เป็นการแสดงออกถึงทุนทางสังคมของหมู่บ้าน/ชุมชนที่ต้องการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเป็นรูปธรรม

โดย : สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
สำนักงาน ป.ป.ส.

ทุนปัญญา เป็นเงินที่ราษฎรในหมู่บ้าน/ชุมชนดังกล่าว คิดค้นวิธีการระดมทุนทรัพย์เพื่อขยายกองทุนให้งอกเงยขึ้น ด้วยภูมิปัญญาของตนเอง จนสามารถนำไปใช้จ่ายเพื่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดของหมู่บ้าน/ชุมชนได้อย่างเพียงพอต่อไป

<u>วัตถุประสงค์ของกองทุนแม่ของแผ่นดิน</u>

กองทุนแม่ของแผ่นดิน มีวัตถุประสงค์ที่เป็นหัวใจสำคัญ ๓ ประการ ได้แก่

๑. เสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชนเพื่อให้สามารถรวมพลังราษฎรในหมู่บ้าน/ชุมชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยมีกองทุนแม่ของแผ่นดินเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของราษฎร และเป็นศูนย์รวมศรัทธาจนหล่อหลอมหมู่บ้าน/ชุมชนเป็นหนึ่งเดียว เนื่องจากการได้รับกองทุนแม่ของแผ่นดินถือเป็นเกียรติสูงสุดของหมู่บ้าน/ชุมชน

๒. ฟื้นฟูทุนทางสังคมของหมู่บ้าน/ชุมชน และเสริมสร้างศักยภาพของราษฎรโดยพัฒนาไปสู่การแก้ไขปัญหาพื้นฐานบนสภาพของมิติทางสังคม-วัฒนธรรมในแต่ละพื้นที่ และพัฒนาจิตใจที่พึ่งตนเองด้วยปัญญาของหมู่บ้าน/ชุมชนตามยุทธศาสตร์พระราชทานเศรษฐกิจพอเพียงอันเป็นกรอบการแก้ไขปัญหาที่ครอบคลุมทุกด้าน

๓. เสริมสร้างและยึดโยงความจงรักภักดีของราษฎรต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ เนื่องจากทรงเป็นหลักชัยของราษฎร์ในการสานต่อพระราชปณิธานของสมเด็จพระนางเจ้าฯ เพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดและนำความสงบสุขสู่หมู่บ้าน/ชุมชน

<u>๑๐ ขั้นตอนกองทุนแม่ของแผ่นดิน</u>

ในการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินตาม**แนวทางนี้จะเป็นการดำเนินงานโดยคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินเป็นหลัก** โดยให้วิทยากรที่จัดตั้งขึ้นโดยทางราชการเป็นผู้สนับสนุน หรือเพียงเป็นผู้คอยให้คำแนะนำเท่านั้น เพื่อมุ่งสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นแก่ชุมชนให้มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในระยะยาว ในลักษณะของการให้ชุมชนดูแลชุมชนเองให้มากที่สุด ในส่วนของการแก้ไขผู้เสพก็ใช้หลักการใช้หมู่บ้านเป็นโรงพยาบาล กรรมการเป็นหมอ ใช้ครอบครัวเป็นเตียงผู้ป่วย และให้คนในชุมชนเป็นผู้ช่วยหมอให้การดูแลรักษา ยารักษาคือความรักความเมตตา

การขับเคลื่อนงานกองทุนแม่ของแผ่นดินจะมีประสิทธิภาพสูงสุดได้ก็ต่อเมื่อภาคประชาชนเป็นผู้ดำเนินงานเอง เพื่อให้เกิดความง่ายในการดำเนินงานโดยภาคประชาชน สำนักงาน ป.ป.ส. จึงได้กำหนดเป็นขั้นตอนในการดำเนินงานไว้ ๑๐ ขั้นตอน หรือ ๑๐ ประเด็นหลักดังนี้

ขั้นที่ ๑ ทำความเข้าใจโครงการทุกครัวเรือน
ขั้นที่ ๒ จัดตั้งคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน
ขั้นที่ ๓ รับสมัครครัวเรือนสมาชิกเข้าร่วมโครงการ
ขั้นที่ ๔ จัดตั้งกฎชุมชนเข้มแข็ง
ขั้นที่ ๕ ให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องยาเสพติด
ขั้นที่ ๖ จัดตั้งกองทุนแก้ไขปัญหายาเสพติด
ขั้นที่ ๗ ประชาคมคัดแยกโดยสันติวิธี
ขั้นที่ ๘ ทำกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกัน(อย่างต่อเนื่อง)
ขั้นที่ ๙ การรับรองครัวเรือนปลอดภัย
ขั้นที่ ๑๐ การรักษาสถานะของชุมชนเข้มแข็ง

ทั้งนี้ในแต่ละขั้นตอนนั้นจะมีการดำเนินการซ้ำในทุกรอบ ๑ เดือน บางหมู่บ้าน/ชุมชนที่มีปัญหามากอาจให้มีการดำเนินงานซ้ำทุกขั้นตอนในทุกรอบ ๑ สัปดาห์ แต่สำหรับการจัดตั้งกองทุนแก้ไขปัญหายาเสพติดจำเป็นต้องดำเนินการเรื่องทุนศรัทธาทุกรอบ ๗ วัน เพื่อให้เกิดกิจกรรมความเคลื่อนไหวในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินอย่างต่อเนื่องตามปรัชญาแนวคิดกองทุนแม่ของแผ่นดินดังที่จะได้กล่าวโดยลำดับต่อไป

ขั้นที่ ๑ ทำความเข้าใจโครงการทุกครัวเรือน

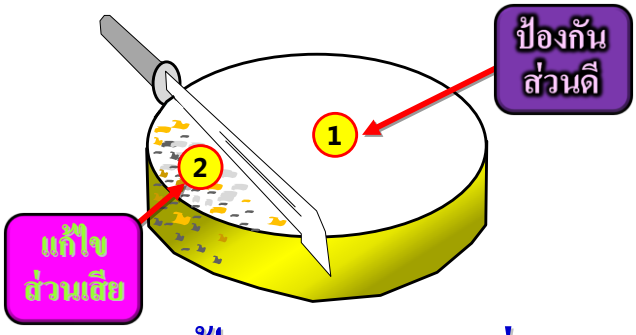
ในขั้นแรกให้มีการทบทวนความเข้าใจให้กับทุกครัวเรือนในหมู่บ้านที่ได้รับกองทุนแม่ของแผ่นดินตั้งแต่ปี ๔๗ ให้ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงานใหม่ทั้งหมด และเป็นการทำให้ทุกคนยอมรับว่าหมู่บ้าน/ชุมชนที่มีกองทุนแม่ของแผ่นดินอาจยังมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดอยู่ กระตุ้นให้ชุมชนเกิดการตื่นตัวที่จะแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยน้อมนำเอากระแสพระราชดำรัสของสมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถ และการกำหนดให้การแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นวาระแห่งชาติของรัฐบาล มากำหนดเป็นภารกิจของกองทุนแม่ของแผ่นดินว่า กองทุนแม่ของแผ่นดินมีภารกิจหลักในการขยายพื้นที่สีขาวด้วยแนวทางสันติวิธีให้กับหมู่บ้าน/ชุมชน

จากภารกิจของกองทุนแม่ฯดังกล่าว จึงได้กำหนดให้กองทุนแม่ฯแต่ละหมู่บ้าน/ชุมชนมีบทบาทหลัก ๒ ประการดังนี้

๑) รับรองครัวเรือน - กองทุนแม่ของแผ่นดินจะรับรองครัวเรือนที่ปลอดภัยแล้วโดยการมอบธงสัญลักษณ์ครัวเรือนปลอดภัยกองทุนแม่ของแผ่นดินให้กับครัวเรือนสมาชิก เพื่อรณรงค์ให้มีครัวเรือนที่ปลอดภัยจากยาเสพติดให้ได้มากที่สุด

๒) รับรองบุคคล - กองทุนแม่ของแผ่นดินจะมีบทบาทดูแลผู้ที่เคยหลงผิดไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดในลักษณะของผู้เคยค้าหรือเคยเสพที่สมัครเข้าร่วมเป็นสมาชิกของโครงการให้เป็นที่ยอมรับของสังคมต่อไป

ทั้งนี้เพื่อให้พลังของภาคประชาชนกองทุนแม่ของแผ่นดินช่วยเหลืองานการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเป็นรูปธรรมที่จับต้องได้ ซึ่งจะเป็นการแบ่งเบาภาระของภาครัฐได้อย่างมาก เมื่อจัดลำดับความเร่งด่วนแล้วจะสามารถกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานของแต่ละกองทุนเพื่อให้เข้าใจง่าย ๆ ได้ ๒ เป้าหมาย ดังภาพ

2 เป้าหมายกองทุนแม่

จากภาพ : เมื่อวิเคราะห์สถานการณ์ยาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชนแล้ว จะเห็นว่ามีครัวเรือนที่มีปัญหายาเสพติดส่วนหนึ่ง และครัวเรือนที่ยังไม่มีปัญหายาเสพติดอีกส่วนหนึ่ง ภารกิจของกองทุนแม่ฯจึงกำหนดเป้าหมายในการดำเนินการในระดับหมู่บ้าน/ชุมชนไว้ ๒ เป้าหมาย ได้แก่

เป้าหมายที่ ๑ ป้องกันส่วนดี

เป้าหมายที่ ๒ แก้ไขส่วนเสีย

ให้ทำความเข้าใจเพิ่มเติมว่าต่อจากนี้ไปโครงการกองทุนแม่ของแผ่นดินจะต้องมีกลุ่มสมาชิกที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการและทำกิจกรรมร่วมกันอย่างชัดเจน ไม่ได้หมายถึงการดำเนินงานทั้งหมู่บ้าน แต่อาจมีผลดีต่อประชาชนทั้งหมู่บ้านด้วย ซึ่งมีเป้าหมายในการขยายสมาชิกอย่างมีคุณภาพให้เกิดขึ้นทั้งหมู่บ้านในที่สุด

ในการสมัครเข้ามาเป็นกลุ่มสนใจในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกันนั้นจำเป็นต้องมีกฎกติกาในการอยู่ร่วมกันในลักษณะของชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งจะต้องมีการร่วมบริจาคเพื่อจัดตั้งเป็นกองทุนแก้ไขปัญหายาเสพติด และมีการจัดกิจกรรมร่วมกันเพื่อสร้างหลักประกันความปลอดภัยจากยาเสพติดให้กับครัวเรือนสมาชิก โครงการนี้จะใช้แนวทางสันติวิธีในการลดผู้ค้า-ผู้เสพ คือเราจะไม่มีเรื่องกับผู้ค้าและไม่มีปัญหากับผู้เสพอย่างเด็ดขาด

ในการทำความเข้าใจโครงการนี้จำเป็นต้องดำเนินการให้กับประชาชนทุกครัวเรือนที่อยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชนที่ได้รับกองทุนแม่ของแผ่นดิน โดยเมื่อได้รับทราบจนเข้าใจแล้วครัวเรือนนั้นอาจสมัครหรือไม่สมัครเข้าร่วมโครงการก็ได้

ขั้นที่ ๒ การจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน

ในขั้นตอนนี้เป็นการจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินขึ้นมาใหม่ โดยหลังจากที่ได้มีการทำความเข้าใจภารกิจของกองทุนแม่ของแผ่นดินและแนวทางการขับเคลื่อนใหม่แล้ว ให้มีการรับสมัครผู้นำทุกฝ่ายในหมู่บ้าน/ชุมชนเป็นคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน โดยยึดหลักความสมัครใจและทุกคนที่เป็นกรรมการต้องมีบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจนด้วย

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน มี ๑๐ ประการ ได้แก่

๑) รักษาความศักดิ์สิทธิ์ของกองทุนแม่ของแผ่นดิน

๒) เป็นตัวอย่างในการแสดงความจงรักภักดีอย่างสูงสุดในหมู่บ้าน/ชุมชน

๓) ร่วมบริหารและดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินไม่ให้หยุดนิ่ง ให้มีความต่อเนื่องอยู่เสมอ

๔) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในหมู่บ้านและประชาชนทั่วไปมีความศรัทธากองทุนแม่ของแผ่นดินด้วยการปฏิบัติและด้วยการเชิญชวน

๕) ดูแลครัวเรือนสมาชิกของกองทุนแม่ของแผ่นดินตามที่ได้อาสาดูแลหรือได้รับมอบให้ดูแลอย่างใกล้ชิด

๖) ร่วมพิจารณาการใช้จ่ายเงินกองทุนแม่ของแผ่นดินให้เป็นไปตามปรัชญาแนวคิดของโครงการ

๗) ดำเนินการจัดเก็บเงินกองทุนแห่งศรัทธาจากสมาชิกสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง

๘) ร่วมพิจารณาการจัดกิจกรรมเพื่อขยายกองทุนตามแนวทางแห่งปัญญา

๙) ร่วมขับเคลื่อนกองทุนให้นำไปสู่การแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชนอย่างยั่งยืน

๑๐) ดำเนินการใด ๆ ตามความคิดริเริ่มที่เป็นประโยชน์ต่อกองทุนแม่ของแผ่นดิน

ในการจัดตั้งคณะกรรมการให้ผู้นำธรรมชาติมีบทบาทให้มากที่สุดคือเป็นประธานกรรมการ และให้ผู้นำทางการได้แก่ผู้นำท้องที่/ผู้นำท้องถิ่นเป็นที่ปรึกษา (หากผู้นำทางการยังมีบทบาทในการเป็นประธานอย่างต่อเนื่องอยู่ให้ยังคงปฏิบัติหน้าที่นั้นต่อไปจนกว่าคณะกรรมการจะพิจารณาเห็นสมควร)

ในขั้นตอนนี้ อาจเชิญวิทยากรภายนอกให้เข้ามามีส่วนช่วยในการใช้เทคนิคการค้นหาผู้นำธรรมชาติให้กับหมู่บ้าน/ชุมชน ซึ่งเราจะได้รับทราบว่าบุคคลใดมีความเป็นผู้นำธรรมชาติ แต่ที่ผ่านมาอาจถูกปกปิดบทบาทโดยระบบต่าง ๆ ไว้โดยตลอด เมื่อได้ค้นพบผู้นำธรรมชาติแล้วจึงให้ชุมชนมีมติเชิญชวนเขาให้มีบทบาทในการร่วมแก้ไขปัญหายาเสพติดให้กับหมู่บ้าน/ชุมชน (มีรายละเอียดการปฏิบัติการค้นหาผู้นำธรรมชาติตามแบบฟอร์มแนบท้ายคู่มือนี้)

การแบ่งความรับผิดชอบ : กรรมการแต่ละคนต้องมีความพร้อมในการดูแลคนในชุมชนเองในสัดส่วนกรรมการ ๑ คน ต่อครัวเรือนสมาชิกไม่เกิน ๔ ครัวเรือน (๑ : ๔) ซึ่งครัวเรือนสมาชิกที่จะอยู่ในการดูแลของ

กรรมการคนใดนั้นกรรมการคนนั้นอาจเป็นผู้นำมาสมัครเข้าร่วมโครงการเอง หรืออาจเป็นครัวเรือนที่คณะกรรมการมอบหมายให้กรรมการดูแลก็ได้ สำหรับหน้าที่ต่างๆ เพื่อให้การทำงานของคณะกรรมการเป็นไปด้วยความเรียบร้อยนั้นให้ประธานกรรมการพิจารณาดำเนินการแบ่งมอบหน้าที่ตามความเหมาะสมเช่นรองประธานกรรมการ เลขานุการ ฝ่ายประสานงานส่วนราชการ ฝ่ายบัญชี ฝ่ายการเงิน ฝ่ายพิธีการ ฯลฯ เป็นต้น

ที่ปรึกษา : ให้คณะกรรมการจัดตั้งที่ปรึกษา ๒ ประเภท ได้แก่ ที่ปรึกษาที่เป็นชาวบ้าน และที่ปรึกษาจากส่วนราชการ เพื่อให้มีบทบาทเข้ามาให้คำแนะนำในการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนแม่ฯ ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และเป็นการสร้างความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องด้วย ในส่วนของที่ปรึกษาชาวบ้านอาจได้แก่ ผู้อาวุโส ผู้ทรงคุณวุฒิในหมู่บ้าน หากแต่ไม่มีเวลาช่วยทำหน้าที่เป็นกรรมการ สำหรับที่ปรึกษาจากส่วนราชการนั้นอาจได้แก่เจ้าหน้าที่ ป.ป.ส. วิทยากรกระบวนการ เจ้าหน้าที่ ศอ.ปส.จ. เจ้าหน้าที่ ศป.ปส.อ. เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง เจ้าหน้าที่ตำรวจ - ทหาร หรือเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่นๆ ตามแต่ที่คณะกรรมการจะพิจารณาเห็นสมควร ทั้งนี้ให้มีบทบาทสำคัญในการให้คำแนะนำปรึกษา การร่วมประชุมคณะกรรมการ และร่วมกิจกรรมตามโอกาสเป็นครั้งคราว และจะไม่มีค่าตอบแทนใด ๆ จากกองทุนแม่ฯ นอกจากความภาคภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินสนองพระราชปณิธาน

วาระของคณะกรรมการ : การจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินให้มีวาระการปฏิบัติหน้าที่คราวละ ๑ ปี โดยให้มีการเลือกคณะกรรมการใหม่ในเดือนตุลาคมของ ทุกปี ซึ่งคณะกรรมการคนเดิมอาจได้รับการคัดเลือกใหม่อีกก็ได้ไม่จำกัดจำนวนครั้ง

ในแต่ละเดือนอาจมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพิ่มเติมได้ตามจำนวนของสมาชิกใหม่ที่เพิ่มขึ้นจากการมาขอสมัครเป็นสมาชิกเพิ่มเติม หมายความว่าหากมีสมาชิกเพิ่มขึ้นก็ให้มีกรรมการที่คอยดูแลเพิ่มขึ้นด้วยตามสัดส่วน แต่เมื่อครบกำหนดแล้วก็จะให้มีการคัดเลือกกันใหม่ในกลุ่มสมาชิกตามวาระพร้อมกับกรรมการทั้งคณะ (เดือนตุลาคม)

เงื่อนไขของคณะกรรมการ : กรรมการทุกคนต้องยอมรับว่าจะไม่ขอรับเงินเดือน เบี้ยเลี้ยง หรือค่าตอบแทนใด ๆ จากการปฏิบัติงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน นอกจากความภาคภูมิใจที่ได้ร่วมสนองพระราชปณิธานในการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้กับหมู่บ้าน/ชุมชนของตน และเพื่อขอใช้ความเป็นกรรมการเป็นโอกาสในการทำความดีเพื่อแผ่นดินเท่านั้น

ขั้นที่ ๓ รับสมัครครัวเรือนสมาชิกเข้าร่วมโครงการ

เป็นการจัดตั้งสมาชิกของโครงการด้วยความสมัครใจ โดยอาจเป็นสมาชิกที่สมัครอยู่ในความดูแลของผู้ที่สมัครเป็นกรรมการ (Down Line) หรือสมัครโดยตรงต่อคณะกรรมการก็ได้ ซึ่งคณะกรรมการจะพิจารณาให้อยู่ในความดูแลของกรรมการคนใดคนหนึ่งต่อไป

การกำหนดให้สมาชิกกองทุนแม่ฯ ต้องมาจากการสมัครนั้นก็เพื่อที่จะให้การดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินจะไม่มีความขัดแย้ง หรือถูกขัดขวางจากผู้ที่ยังไม่ศรัทธา เพราะเราจะมีกิจกรรมดำเนินการต่อเฉพาะกับสมาชิกเท่านั้น ผู้ใดยังไม่สมัครก็จะไม่มีกิจกรรมด้วย

ครัวเรือนที่สมัครเข้าร่วมโครงการกองทุนแม่ของแผ่นดินจะมี ๒ ประเภทได้แก่

๑) ครัวเรือนที่มีความปลอดภัยจากยาเสพติดมาก่อนแล้ว

๒) ครัวเรือนที่อาจไม่ปลอดภัยจากยาเสพติดมาก่อน

ในการสมัครของครัวเรือนประเภทแรกก็เพื่อต้องการให้คณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินรับรองความปลอดภัยให้กับครัวเรือนของเขา และเพื่อร่วมแสดงศรัทธาว่าครัวเรือนของเขาต้องการสนับสนุนให้เกิดหมู่บ้าน/ชุมชนปลอดภัยจากยาเสพติดตลอดไปภายใต้พระบารมีแม่ของแผ่นดิน

ในการสมัครของครัวเรือนประเภทที่สองก็เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินให้การดูแลคนในครอบครัวของเขา เพื่อให้ได้รับการแก้ไขด้วยระบบของสังคมของชุมชนเข้มแข็งกองทุนแม่ของแผ่นดิน ซึ่ง

การสมัครเข้าร่วมเป็นสมาชิกแสดงว่าคนในครอบครัวของเขาพร้อมให้คณะกรรมการและสมาชิกในชุมชนดูแลเขาได้ ไม่เกิดความขัดแย้งขึ้นภายหลัง

เงื่อนไขในการรับสมัครครัวเรือนเข้าร่วมเป็นสมาชิกของโครงการกองทุนแม่ของแผ่นดินนั้น..กำหนดไว้ ๓ ประการ ได้แก่

๑) ครัวเรือนต้องยอมรับกฎชุมชนเข้มแข็ง ๗ ประการ (กฎหลัก)

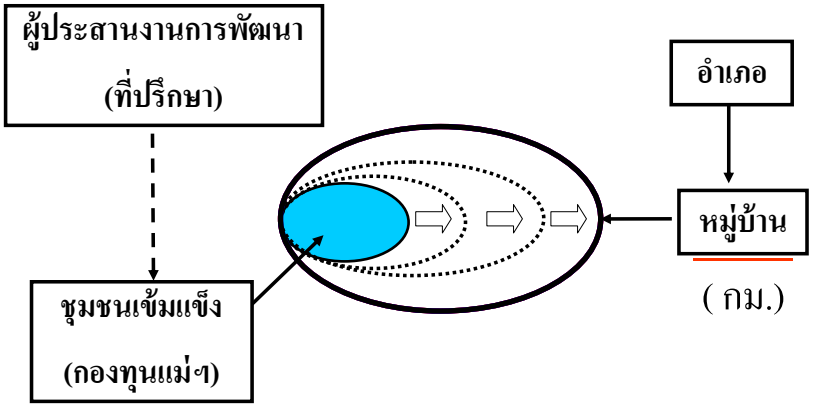
๒) ทุกคนในครัวเรือนยินดีบริจาคเงินเป็นทุนศรัทธา ๑ บาท/คน/สัปดาห์

๓) ต้องยอมรับการดูแลของกรรมการในการตักเตือนทุกคนในครอบครัวได้

การสมัครใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกโครงการของหัวหน้าครอบครัวหมายถึงทุกคนในครัวเรือนนั้นได้เป็นสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดินด้วย

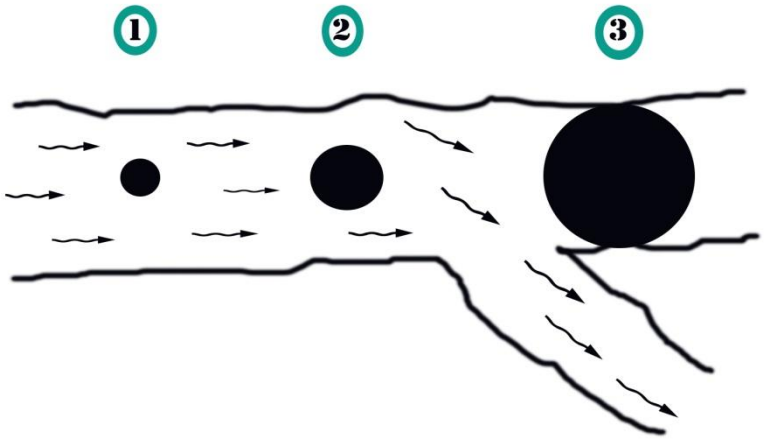
การให้ครัวเรือนสมาชิกมาจากความสมัครใจนั้น จะทำให้ต่อไปนี้กองทุนแม่ของแผ่นดินจะมีทุนทางสังคมที่ชัดเจน เป็นกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินการของคณะกรรมการ ไม่ใช่ต้องดำเนินการทั้งหมู่บ้านซึ่งอาจจะทำให้มีปัญหากับผู้ไม่สมัครใจ แต่ก็เปิดโอกาสให้มีการรับสมัครสมาชิกเพิ่มเติมได้ทุกเดือนเมื่อเขามีความศรัทธาขึ้นในภายหลัง

เพื่อให้กองทุนแม่ของแผ่นดินมีความเข้มแข็งในการขับเคลื่อนงานแก้ไขปัญหายาเสพติดในรูปแบบของชุมชนเข้มแข็งได้ จึงควรมีสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดินในแต่ละหมู่บ้าน/ชุมชนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ หากหมู่บ้าน/ชุมชนใดมีขนาดใหญ่มากให้พิจารณาดำเนินการเฉพาะส่วนที่ทำได้ โดยแยกเป็นพื้นที่ ๆ ไปก่อนก็ได้...

เริ่มต้นกองทุนแม่ฯร้อยละ ๓๐ และขยายออกไปทั้งหมู่บ้านในที่สุดให้ได้

จากภาพจะเห็นว่าคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินจะต้องรณรงค์หาสมาชิก ให้ได้อย่างน้อยร้อยละ ๓๐ ของหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อให้กลุ่มสมาชิกมีจำนวนมากพอที่จะต้านกระแสการแพร่ระบาดของยาเสพติดและกระแสสังคมอื่นในหมู่บ้าน/ชุมชนได้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจง่ายขึ้นจึงขอเสนอภาพกระแสน้ำกับเกาะกลางน้ำเป็นภาพเปรียบเทียบในการจัดตั้งชุมชนเข้มแข็งดังนี้

อธิบายภาพ :

เกาะ ๑ – มีขนาดเล็กเกินไปหรือน้อยกว่า ๓๐%ไม่สามารถต้านกระแสน้ำได้

เกาะ ๒ – มีขนาด ๓๐% สามารถต้านกระแสน้ำได้ในระยะเวลาหนึ่ง
(เป็นเป้าหมายขั้นต้นของการมีสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดิน)

เกาะ ๓ – มีขนาด ๑๐๐ % สามารถเปลี่ยนทิศทางของกระแสน้ำได้
(เป็นเป้าหมายสูงสุดของกองทุนแม่ของแผ่นดินที่จะทำให้กระแส
การแพร่ระบาดของยาเสพติดไม่มีผลกระทบต่อหมู่บ้าน/ชุมชนนี้)

ขั้นที่ ๔ จัดตั้งกฎชุมชนเข้มแข็ง

การรวมตัวกันของคนที่ต้องการสร้างชุมชนใหม่ซ้อนหมู่บ้านเดิมขึ้นมาให้เข้มแข็งตามที่ได้ดำเนินการในขั้นที่ ๓ นั้น มีความจำเป็นที่เราต้องเสนอให้มีกฎในการอยู่ร่วมกัน ซึ่งเป็นข้อตกลงกันในกลุ่มว่าจะใช้ในการดูแลกัน เป็นกฎพิเศษที่ใช้เฉพาะผู้ที่สมัครเข้ามาเป็นสมาชิกด้วยกันเท่านั้นไม่ได้ใช้กับคนที่ไม่ใช่สมาชิก

กฎชุมชนเข้มแข็งจะเป็นเครื่องมือช่วยคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินในการเสริมสร้างให้ชุมชนที่รวมตัวกันด้วยความสมัครใจจากขั้นที่ ๓ แล้วให้มีความเข้มแข็งมีความเชื่อมั่นในการรวมตัวกันมากขึ้น

กฎชุมชนเข้มแข็ง ประกอบด้วยกฎหลักและกฎรอง โดยกฎหลักเป็นกฎที่กำหนดให้ทุกหมู่บ้าน/ชุมชนที่มีกองทุนแม่ของแผ่นดินนำไปใช้ปฏิบัติเป็นอันเดียวกันทั้งประเทศ และกฎรองเป็นกฎที่ชุมชนร่วมกันจัดตั้งขึ้นตามความเหมาะสมของสถานการณ์

กฎหลักของชุมชนเข้มแข็ง กำหนดให้ใช้เหมือนกันทุกกองทุน ในทางพุทธเรียกว่าหลักอปริหานิยธรรม มี ๗ ประการ ประกอบด้วย

ข้อ ๑ สมาชิกร่วมประชุมกันเป็นนิตย์

ข้อ ๒ สมาชิกหมั่นเริ่มประชุมและเลิกประชุมพร้อมกัน ทำกิจที่พึงกระทำโดยพร้อมเพรียงกัน

ข้อ ๓ สมาชิกยอมรับมติส่วนใหญ่ของที่ประชุมในการแก้ไขปัญหาก่อน

ข้อ ๔ สมาชิกให้การยอมรับและเคารพผู้อาวุโส

ข้อ ๕ สมาชิกให้การสงเคราะห์และช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในสังคม เช่นเด็ก สตรี คนชรา คนพิการและคนที่ยากจนกว่า

ข้อ ๖ สมาชิกส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม

ข้อ ๗ สมาชิกช่วยกันทำนุบำรุงศาสนา

คณะกรรมการอาจมีการใช้จ่ายเงินกองทุนแก้ไขปัญหายาเสพติด หรือกองทุนแม่ของแผ่นดิน หรือมีการดำเนินการทุกอย่างเพื่อที่จะดำรงรักษากฎชุมชนเข้มแข็งนี้ไว้ เพราะหากชุมชนมีความเข้มแข็งแล้วจะสามารถแก้ไขปัญหาทุกเรื่องได้เอง และจะสามารถป้องกันปัญหาในอนาคตที่จะเกิดขึ้นได้อีกด้วย..

โดย : สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
สำนักงาน ป.ป.ส.

กฎรองเป็นกฎซึ่งเป็นที่ยอมรับของชุมชนในการแก้ไขปัญหาเฉพาะด้านยาเสพติด เป็นไปตามความเหมาะสมของแต่ละชุมชน แต่การกำหนดกฎใด ๆ ต้องไม่ขัดกับหลักการสันติวิธีอย่างเด็ดขาด เช่น กำหนดให้มีการลงโทษทางสังคมที่ทำให้เกิดความรู้สึกคับข้องใจของสมาชิก หรือให้มีการตัดสิทธิ์ในชุมชน ฯลฯ ควรกำหนดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้มีความรู้สึกในเชิงบวกต่อสมาชิกเท่านั้น

ขั้นที่ ๕ ให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องยาเสพติด

ในการขับเคลื่อนของชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยพลังของชุมชนนั้น จำเป็นต้องให้มีการรวมตัวของคนในชุมชนที่เห็นทุกข์ร่วมกัน เห็นทุกข์ภัยของยาเสพติดในในทิศทางเดียวกันก่อน โดยเฉพาะปัญหายาเสพติดในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ต้องให้ทุกคนมีมุมมองในปัญหายาเสพติดร่วมกัน หากต่างมุมมองกันการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาร่วมกันอาจเกิดความขัดแย้งขึ้นได้

สมาชิกที่รวมตัวกันเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดนั้นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเรื่องปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างแท้จริง โดยคณะกรรมการอาจเชิญวิทยากรจากภายนอกหรือไม่ก็ได้ ซึ่งมีเรื่องสำคัญที่สมาชิกควรรู้ได้แก่..

๑) โทษพิษภัยของยาเสพติด และลักษณะของคนใช้ยาเสพติด

๒) คนเราติดยาเสพติดได้อย่างไร และหากเสพแล้วจะเลิกได้อย่างไร

๓) ประเภทและชนิดของยาเสพติด

๔) กฎหมายยาเสพติดที่ควรรู้

๕) การแก้ไขปัญหายาเสพติดของภาครัฐ

๖) ปัญหายาเสพติดไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยเงิน หรือด้วยการปราบปรามเพียงอย่างเดียว หรือด้วยการบำบัดรักษา(สายเกินไป)

๗) ความเชื่อมั่นว่าชุมชนมีศักยภาพในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชนได้ด้วยพลังของชุมชนเองตามแนวทางสันติวิธี มีการให้อภัยกันเองต่อทุกคนที่พร้อมจะเริ่มต้นใหม่ในสังคมที่อบอุ่นของชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งเป็นความรู้ความเข้าใจที่สำคัญที่สุด

ความรู้ความเข้าใจตามประเด็นต่าง ๆ ดังกล่าวจะทำให้สมาชิกมีทิศทางในการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาในแนวทางเดียวกัน คือการใช้แนวทางให้อภัยทางสังคม ดีกว่าการลงโทษทางสังคม และการใช้มาตรการเด็ดขาดโดยกฎหมาย สังคมที่จะใช้มาตรการให้อภัยทางสังคมได้นั้นก็ต้องเป็นสังคมของชุมชนเข้มแข็งเท่านั้น

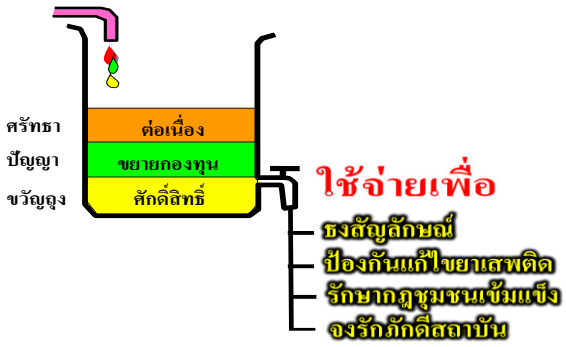
ขั้นที่ ๖ จัดตั้งกองทุนแก้ไขปัญหายาเสพติด

กองทุนแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็น“กองทุนทางสังคม” จึงไม่ให้เน้นการจัดตั้งกองทุนจากทุนทรัพย์เป็นหลัก แต่การจัดตั้งกองทุนนี้เป็นการทดสอบศักยภาพของทุนทางสังคมที่มีในชุมชน โดยแสดงออกมาเป็นกองทุนแห่งความสามัคคี เพราะปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาทางสังคมซึ่งต้องแก้ไขหรือป้องกันด้วยพลังทางสังคม เมื่อชุมชนต้องการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างแท้จริงแล้วการจัดตั้งกองทุนแก้ไขปัญหายาเสพติดขึ้นก็เพื่อเป็นอุบายในการดำเนินการเพื่อให้เกิดทุนทางสังคมขึ้นนั่นเอง

ทุนศรัทธา : เป็นทุนตั้งต้นของกองทุนแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยทุนนี้จะแสดงถึงศรัทธาของสมาชิกว่าหากต้องการป้องกันปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดให้ได้อย่างต่อเนื่องแล้วจำเป็นที่พวกเราจะต้องมีศรัทธาอย่างต่อเนื่องด้วย โดยในการจัดตั้งกองทุนนี้จะเป็นลักษณะคล้ายกับการซื้อประกันภัยยาเสพติด ซึ่งมีราคาเพียง ๑ บาท/คน/สัปดาห์ เท่านั้น เช่นหากครัวเรือนใดมีสมาชิก ๕ คน ก็ให้บริจาค ๕ บาท/สัปดาห์ให้กับกรรมการ ทั้งนี้วัตถุประสงค์สำคัญก็เพื่อให้ทุกคนมีการคิดห่วงใยกันเรื่องยาเสพติดในครอบครัวทุก ๗ วันนั่นเอง

ทุนปัญญา : คณะกรรมการต้องมีการพิจารณากันเป็นระยะว่าหากต้องมีกิจกรรมใดๆ บางกิจกรรมอาจต้องใช้งบประมาณ ฉะนั้นจำเป็นต้องมีการขยายกองทุนด้วยปัญญาของคณะกรรมการแต่ละกองทุนด้วยวิธีการต่าง ๆ

ทุนศักดิ์สิทธิ์ : เป็นส่วนของเงินที่ได้รับพระราชทานจากสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ โดยเมื่อนำมาผสมรวมกับทุนศรัทธาและทุนปัญญาแล้วทำให้ทุนทั้งหมดมีความศักดิ์สิทธิ์ และทำให้กองทุนยาเสพติดเปลี่ยนชื่อเป็น“กองทุนแม่ของแผ่นดิน”

การใช้จ่ายเงินกองทุน : กำหนดกรอบการใช้จ่ายเงินจากกองทุนแม่ของแผ่นดินอย่างมีคุณภาพ โดยแบ่งเป็น ๔ กรอบใหญ่ ๆ ได้แก่

๑) การจัดหาธงสัญลักษณ์กองทุนแม่ของแผ่นดินเพื่อรับรองครัวเรือนปลอดภัย

๒) การสนับสนุนกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดต่อกลุ่มเป้าหมาย

๓) การใช้จ่ายเพื่อรักษากฎชุมชนเข้มแข็ง

๔) การจัดกิจกรรมเพื่อแสดงถึงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

ทั้งนี้อาจมีการใช้จ่ายเพื่อการบริหารงานต่าง ๆ ของกองทุนแม่ฯให้งานต่าง ๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยอีกรายการหนึ่ง เช่นการจัดทำเอกสาร การเดินทางไปร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการกองทุนแม่ฯลฯ หรือตามที่คณะกรรมการจะเห็นสมควร

ในการรับเงินจากกองทุนแม่ของแผ่นดิน คณะกรรมการจะต้องจัดโต๊ะหมู่บูชาพระบรมฉายาลักษณ์พร้อมด้วยเครื่องราชสักการะ และพานวางเงินกองทุนที่ได้รับการอนุมัติจากที่ประชุมคณะกรรมการแล้ว ให้ผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือหรือผู้ที่จะนำเงินไปทำประโยชน์ตามที่ได้อนุมัตินั้นแสดงความเคารพพระบรมฉายาลักษณ์และเข้ารับเงินจากพานนั้น โดยมีคณะกรรมการร่วมเป็นพยานในพิธีด้วยเสมอ

ขั้นที่ ๗ ประชาคมคัดแยกด้วยสันติวิธี

ในขั้นนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก โดยหลังจากที่เราได้ทดสอบพลังของทุนทางสังคมด้วยการให้มีการบริจาคร่วมทุนแห่งศรัทธามาระยะเวลาหนึ่งแล้ว(โดยประมาณ ๔ สัปดาห์ หรือ ๔ ครั้ง) ก็จะทำให้ชุมชนเกิดความรักความไว้วางใจกันไม่มีการหวาดระแวงกันในเรื่องการแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกันอีกต่อไป พร้อมที่จะทำประชาคมคัดแยกผู้ค้า-ผู้เสพ-ผู้อยู่ในข่ายต้องสงสัยโดยสันติวิธีแล้ว

ในการทำประชาคมครั้งนี้ก็เพื่อให้ประชาคมเป็นผู้บอกว่าใครเป็นปัญหาของชุมชนบ้างที่ชุมชนจะต้องช่วยกันแก้ไข ทั้งผู้เสพ – ผู้ค้า หรือผู้อยู่ในข่ายต้องสงสัย เพื่อจะได้ดำเนินการด้วยวิธีการของชุมชนเข้มแข็งต่อไป ไม่ส่งต่อผู้ที่เป็นปัญหาให้กับคนนอกชุมชนหรือเจ้าหน้าที่รัฐดำเนินการ ในขั้นนี้จะทำให้เราได้ทราบจำนวนผู้เสพ-ผู้ค้าในชุมชนที่ค้นพบโดยประชาคมหมู่บ้านว่าเพิ่มขึ้น/ลดลงอย่างไรเป็นรายเดือน ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่แท้จริง เป็นการทราบสถานการณ์ยาเสพติดในระดับหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะนำไปเป็นข้อมูลในการประมาณสถานการณ์การแก้ไขปัญหายาเสพติดต่อไป

การปฏิบัติ : ให้จัดประชุมคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินขึ้นแล้วให้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

๑) ให้กรรมการทุกคนเขียนรายชื่อบุคคลที่อยู่ในครัวเรือนสมาชิกที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทั้งในฐานะผู้ค้า-ผู้เสพ หรือผู้สงสัย ใส่กล่องกระดาษที่เตรียมไว้ โดยให้มีการชี้แจงว่าพวกเขาเป็นกลุ่มปัญหาที่เราต้องช่วยแก้ไขให้เขา ไม่มีเจตนาในด้านลบแต่อย่างใด

๒) เมื่อกรรมการส่งรายชื่อครบทุกคนแล้วให้คัดเลือกว่าจะให้ใครเป็นผู้เปิดรายชื่อแล้วเขียนลงในกระดาษบัญชีรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด(มีแบบฟอร์มแนบท้ายคู่มือนี้) ให้เลือกคนที่ไว้ใจได้เพื่อให้การส่งรายชื่อของกรรมการเป็นความลับที่สุด เป็นการป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในภายหลังจากการทราบว่าใครเขียนรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดจากลายมือที่เขียนในกระดาษแผ่นเล็กนั้น แม้กรรมการที่เขียนรายชื่อส่งให้จะมีจิตใจบริสุทธิ์ต้องการช่วยเหลือกลุ่มปัญหาด้วยความจริงใจก็ตาม แต่อาจมีบางคนยังมีความคิดในการแก้ไขปัญหาแบบเก่า ๆ อยู่ การทำเช่นนี้จึงเพื่อเป็นการป้องกันปัญหาให้กับกรรมการ

๓) เมื่อกรรมการที่ถูกเลือกคัดรายชื่อจากกระดาษแผ่นเล็กลงในบัญชีผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเรียบร้อยแล้วให้เก็บรักษาไว้เป็นความลับที่สุดที่ประธานกรรมการ จะไม่มีใครรู้ และห้ามส่งรายชื่อนี้ให้กับเจ้าหน้าที่รัฐอย่างเด็ดขาด เพราะแนวทางการแก้ไขปัญหาแบบนี้เป็นการให้ชุมชนดูแลชุมชนเอง ซึ่งหากเจ้าหน้าที่รัฐรู้อาจนำไปดำเนินการด้วยมาตรการอื่นที่ขัดกับแนวทางสันติวิธีของกองทุนแม่ฯได้แล้วจะทำให้เกิดผลเสียอย่างยิ่งกับการดำเนินงานชุมชนเข้มแข็งกองทุนแม่ของแผ่นดิน

๔) ให้นำกระดาษแผ่นเล็กที่กรรมการแต่ละคนเขียนรายชื่อส่งนั้นไปเผาทำลายเสีย โดยให้คัดเลือกผู้ที่จะทำการเผาทำลายจากกรรมการอีกชุดหนึ่ง(๒-๓ คน)เพื่อให้ทำหน้าที่เผาทำลาย เพราะในการเผาทำลายนั้นผู้ที่เผาจะต้องเป็นอีกคนหนึ่งที่จะได้เห็นชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่กรรมการส่งให้และเห็นลายมือชื่อของกรรมการคนที่เขียนชื่อส่ง ซึ่งอาจเป็นอีกขั้นหนึ่งที่จะทำให้เกิดปัญหาได้หากให้บุคคลที่ไม่ไว้วางใจดำเนินการ

๕) วิทยากร ที่ปรึกษา หรือผู้ช่วยเหลือจากภายนอก รวมทั้งเจ้าหน้าที่รัฐจะได้รับทราบเฉพาะจำนวนผู้ค้า-ผู้เสพ-ผู้สงสัย จากการทำประชาคมเท่านั้น จะไม่ทราบรายชื่ออย่างเด็ดขาด จำนวนกลุ่มปัญหาที่เพิ่มขึ้น-ลดลงเจ้าหน้าที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการประมาณสถานการณ์ยาเสพติดในการเตรียมการสนับสนุนช่วยเหลือตามสายงานของตนต่อไป

๖) รายชื่อของผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดจะบันทึกในแบบฟอร์มที่กำหนดตามเอกสารแนบท้ายคู่มือนี้ ผู้มีรายชื่อหากอยู่ในครัวเรือนใดครัวเรือนนั้นจะไม่ได้รับการนำไปสู่การรับรองครัวเรือนปลอดภัยในขั้นที่ ๙

ขั้นที่ ๘ จัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกันของสมาชิก(อย่างต่อเนื่อง)

เมื่อได้กลุ่มปัญหาที่เป็นเป้าหมายในการแก้ไขของชุมชนแล้ว ชุมชนก็จะร่วมกันทำกิจกรรมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดต่อกลุ่มเป้าหมายเป็นลำดับแรก และต่อกลุ่มเสี่ยงเป็นลำดับที่สอง โดยให้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะมีการใช้จ่ายเงินกองทุนในการนี้เป็นสำคัญ

การดำเนินการในขั้นนี้เป็นประเด็นที่นำมาแทรกต่อจากการทำประชาคมคัดแยกแล้ว เพื่อให้การทำกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกองทุนแม่ของแผ่นดินมีกลุ่มเป้าหมายหลักที่ชัดเจน โดยให้กำหนดบุคคลที่มีรายชื่อจากบัญชีในขั้นที่ ๗ เป็นเป้าหมายในการให้การดูแลอันดับแรก เพราะครอบครัวที่สมัครเข้าร่วมเป็นสมาชิกกับกองทุนแม่ฯนั้นมีความต้องการให้กองทุนแม่ดูแลช่วยเหลืออย่างเต็มใจอยู่แล้ว

ให้แบ่งกลุ่มเป้าหมายที่จะทำกิจกรรมออกเป็น ๔ กลุ่ม ได้แก่

๑) ผู้ค้ายาเสพติด (แยกเป็นรายสำคัญ และรายย่อย)

๒) ผู้เสพ (แยกเป็นเสพติดหนัก เสพติด เสพยังไม่ติด)

๓) ผู้ต้องสงสัย (กลุ่มเสี่ยงที่มีพฤติกรรมต้องสงสัยว่าอาจไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด)

๔) กิจกรรมต่อครอบครัวของกลุ่มปัญหาทั้ง ๓ กลุ่มขั้นต้น

กิจกรรมที่ดำเนินการต่อกลุ่มปัญหาหลักนั้นให้คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาตามความเหมาะสม ได้แก่

๑) การให้กำลังใจด้วยการที่คณะกรรมการไปสร้างความเข้าใจว่าสมาชิกกองทุนแม่ฯทุกคนพร้อมให้กำลังใจในการเริ่มต้นชีวิตใหม่ที่ดีของเขา

๒) การช่วยเหลือด้วยการสงเคราะห์ให้กับผู้ที่เป็นกลุ่มปัญหาและครอบครัวของเขา ซึ่งหากต้องใช้เงินก็ให้คณะกรรมการพิจารณาใช้เงินจากกองทุนแม่ของแผ่นดิน และให้มีการรับความช่วยเหลือจากหน้าพระบรมฉายาลักษณ์สมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถตามขั้นตอนที่คณะกรรมการกำหนด

๓) การพบปะเยี่ยมเยียนอย่างใกล้ชิดของกรรมการอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ เพื่อสร้างความไว้วางใจให้กับกลุ่มปัญหาว่ากองทุนแม่มีความจริงใจที่จะช่วยเหลือเขา

๔) สำหรับผู้เสพติดมากที่ต้องการเข้ารับการบำบัดรักษาก่อนให้คณะกรรมการพิจารณาให้ความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนแล้วให้กลับมาฟื้นฟูที่ชุมชนโดยเร็ว

สำหรับการจัดกิจกรรมต่อกลุ่มเสี่ยงที่อาจเป็นกลุ่มปัญหาในอนาคตของชุมชนนั้น ให้คณะกรรมการพิจารณาดำเนินการจัดกิจกรรมให้กับเยาวชนที่เป็นสมาชิกของกองทุนแม่ฯเป็นลำดับสองต่อจากการจัดกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาให้กับกลุ่มปัญหาโดยตรง ซึ่งอาจเป็นกิจกรรมการส่งเสริมด้านกีฬา การศึกษา และนันทนาการต่าง ๆ เป็นต้น

ขั้นที่ ๙ รับรองครัวเรือนปลอดภัย

เป็นการจัดการประชุมคณะกรรมการกองทุนแม่เพื่อให้ความเห็นในการรับรองครัวเรือนที่ปลอดภัยจากยาเสพติดเดือนละ ๑ ครั้ง และจัดพิธีรับมอบธงสัญลักษณ์ครัวเรือนปลอดภัยต่อหน้าพระบรมฉายาลักษณ์ฯ โดยธงสัญลักษณ์ดังกล่าวต้องจัดหาโดยเงินจากกองทุนแม่ของแผ่นดินเท่านั้น ซึ่งจะทำให้ธงมีความสำคัญอย่างมากต่อครัวเรือนที่ได้รับและมีความศักดิ์สิทธิ์สื่อถึงพระบารมีแม่ของแผ่นดิน ที่ทำให้ครอบครัวของเขาได้รับการรับรองความปลอดภัย ไม่ต้องหวาดระแวงใครในชุมชนเรื่องยาเสพติดอีกต่อไป เป็นพื้นฐานในการสนับสนุนการสร้างวัฒนธรรมความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ให้กับประชาชนด้วยงานแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วย

การปฏิบัติ : แบ่งออกเป็น ๒ ขั้นตอนย่อย ได้แก่ การรับรองครัวเรือน และ การมอบธงสัญลักษณ์ครัวเรือนปลอดภัย ดังนี้

<u>การรับรองครัวเรือน</u>

๑) จัดการประชุมคณะกรรมการกองทุนแม่ฯแบบเต็มคณะ

- จัดพิธีเปิดการประชุมอย่างเหมาะสม ให้มีการแสดงความเคารพพระบรมฉายาลักษณ์ฯ ร่วมกันก่อนเริ่มการประชุมด้วย
- ประธานกรรมการกล่าวเปิดประชุมแสดงความรู้สึกถึงการทำหน้าที่ที่ยิ่งใหญ่ของคณะกรรมการในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหายาเสพติดให้กับสมาชิกกองทุนแม่ของชุมชนสนองพระราชปณิธาน
- ให้คณะกรรมการทำการลงมติรับรองว่าเป็นครัวเรือนปลอดภัยจากยาเสพติดหรือไม่ ครัวเรือนที่จะผ่านการรับรองต้องได้รับมติรับรองเป็นเอกฉันท์ หากมีกรรมการไม่รับรองหรือไม่ยกมือให้แม้เพียงคนเดียวก็จะถือว่าครัวเรือนนั้นยังไม่ผ่านการรับรอง

ลำดับการปฏิบัติ

- ให้เลขานุการอ่านรายชื่อครัวเรือนที่ไม่มีชื่อบุคคลเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในขั้นที่ ๗ (ครัวเรือนที่มีรายชื่อเกี่ยวข้องจะไม่ถูกนำมารับรองในขั้นตอนนี้) และถามคณะกรรมการเป็นลำดับ โดยดำเนินการเป็นเครือข่าย ๆ (ข่ายครัวเรือนที่อยู่ในความดูแลของกรรมการแต่ละคน ๑ : ๔)
- เรียกชื่อกรรมการ....."ขอถามว่าครัวเรือนที่คุณดูแลได้แก่..... .....และ.....ปลอดภัยจากยาเสพติดหรือไม่

- กรรมการที่ถูกเรียกตอบ..“ปลอดภัยทั้งหมด” หรือ “บางส่วนไม่ปลอดภัย”
- ขอถามกรรมการทั้งหมดว่า ครัวเรือนของ.....(กรรมการที่ถูกเรียกชื่อ)... ปลอดภัยจากยาเสพติดหรือไม่ ถ้าปลอดภัยกรุณายกมือด้วย.....
- ถ้ากรรมการยกมือทุกคนให้ฝ่ายเลขาขานว่า “ผ่าน” แต่ถ้ากรรมการยกมือไม่ครบทุกคนให้ขานว่า“ไม่ผ่าน” แล้วบันทึกผลไว้
- ขอถามกรรมการทั้งหมดว่า ครัวเรือนของ.....(สมาชิกแต่ละครัวเรือน)... ปลอดภัยจากยาเสพติดหรือไม่ ถ้าปลอดภัยกรุณายกมือด้วย.....
- ถ้ากรรมการยกมือทุกคนให้ฝ่ายเลขาขานว่า“ผ่าน” แต่ถ้ากรรมการยกมือไม่ครบทุกคนให้ขานว่า “ไม่ผ่าน”
- ให้ดำเนินการรับรองครัวเรือนเช่นนี้ไปจนครบทุกข่ายทุกครัวเรือน

๒) ให้บันทึกผลการรับรองลงในแบบทะเบียนคุมสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดิน

<u>การมอบธงสัญลักษณ์ครัวเรือนปลอดภัย</u>

๑) ให้นำผลการรับรองครัวเรือนมาบันทึกลงในใบรับรองครัวเรือนปลอดภัย และลงนามโดยกรรมการที่ลงมติให้การรับรองเป็นหลักฐานประกอบการรับธงสัญลักษณ์ครัวเรือนปลอดภัย

๒) จัดพิธีมอบธงสัญลักษณ์อย่างมีเกียรติในวันที่เหมาะสม

- เชิญเจ้าหน้าที่รัฐทั้งฝ่ายปกครอง พลเรือน ตำรวจ ทหาร(ถ้ามี)เข้าร่วมพิธีเพื่อเป็นพยานด้วย
- การจัดสถานที่ให้มีโต๊ะหมู่บูชาพร้อมเครื่องสักการะพระบรมฉายาลักษณ์ของสมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถตามภาพตัวอย่าง (ภาพ)
- จัดให้มีพิธีกรรมทางศาสนาอย่างเหมาะสมในการมอบธงสัญลักษณ์ครั้งใหญ่ครั้งแรกเพื่อให้เกิดความเป็นสิริมงคลแก่ผู้ที่ได้รับธงสัญลักษณ์ สำหรับการมอบธงรายย่อยประจำเดือนให้ดำเนินการตามความเหมาะสม

ลำดับการปฏิบัติ

- ให้เชิญผู้มีเกียรติเป็นประธานในพิธีจุดเทียนธูปบูชาพระรัตนตรัยแล้วเปิดกรวยถวายราชสักการะที่หน้าพระบรมฉายาลักษณ์สมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถ
- เชิญประธานและคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินยืนเรียงกันที่ด้านซ้ายของโต๊ะหมู่บูชาฯ และขอเชิญเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง พลเรือน ตำรวจ ทหาร ยืนเรียงกันเป็นเพื่อเป็นสักขีพยานที่ด้านขวาของโต๊ะหมู่บูชาฯด้วย
- คณะกรรมการอ่านรายชื่อครัวเรือนที่ผ่านการรับรองครัวเรือนปลอดภัยเข้ารับธงสัญลักษณ์จากพานที่หน้าพระบรมฉายาลักษณ์ฯ (เปิดเพลงกองทุนแม่ของแผ่นดินประกอบ)

๓) การนำธงสัญลักษณ์ไปประดับที่ครัวเรือน

- ให้คณะกรรมการและเพื่อนบ้านไปร่วมแสดงความยินดีด้วย
- ให้ทุกคนในครัวเรือนนั้นออกมาต้อนรับธงที่หน้าบ้านด้วย

ขั้นที่ ๑๐ รักษาสถานะของชุมชนเข้มแข็ง

เพื่อเป็นการติดตั้งระบบการป้องกันปัญหายาเสพติดให้กับชุมชนเข้มแข็งกองทุนแม่ของแผ่นดินให้เป็นชุมชนที่สามารถควบคุมสถานการณ์ยาเสพติดของชุมชนได้ตลอดไปด้วยชุมชนเอง ในขั้นนี้จึงถือเป็นขั้นตอนการเสริมความมั่นคงโดยเป็นการที่สมาชิกยอมให้คณะกรรมการพิจารณาลงความเห็นต่อครัวเรือนที่เคยผ่านการรับรองแล้วว่าหากปล่อยให้คนในครัวเรือนไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดหรืออยู่ในข่ายสงสัยอีก จะยอมให้ยกเลิกการรับรองและปลดสัญลักษณ์คืนให้กับคณะกรรมการ ซึ่งจะมีการพิจารณาทุกรอบ ๑ เดือน โดยเป็นการพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมการต่อจากวาระการพิจารณารับรองครัวเรือนประจำเดือน

เมื่อมีการติดตั้งระบบนี้ได้แล้วจะทำให้ครัวเรือนช่วยกันดูแลครัวเรือนเองอย่างมั่นคง ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชนดูแลชุมชนเอง ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งในการป้องกันภัยยาเสพติดได้อย่างยั่งยืน

<u>การปฏิบัติของหมู่บ้าน/ชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดิน</u>

หมู่บ้าน/ชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดิน สามารถดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้อย่างหลากหลายตามศักยภาพและบริบทของพื้นที่ โดยสรุปกิจกรรมที่หมู่บ้าน/ชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดินดำเนินการได้เบื้องต้น ดังนี้

๑. กิจกรรมเฝ้าระวังยาเสพติด เช่น สนับสนุนการเดินเวรยาม จุดตรวจหมู่บ้าน/ชุมชน

๒. กิจกรรมป้องกันกลุ่มเสี่ยง เช่น การให้ความรู้เรื่องยาเสพติด การอบรมศาสนธรรม การจัดกิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมทางเลือกให้เด็กและเยาวชน (กีฬา นันทนาการ ฯลฯ)

๓. กิจกรรมแก้ไขปัญหาผู้เสพผู้ติดยาเสพติด เช่น การส่งบำบัดรักษายาเสพติด การดูแลช่วยเหลือให้ทุนประกอบอาชีพเพื่อการปรับตัวสู่สังคม

๔. กิจกรรมเสริมสร้างความดีในหมู่บ้าน/ชุมชนเพื่อเป็นแบบอย่าง

๕. กิจกรรมเสริมสร้างความคิด ความรู้ การรวมกลุ่ม การสร้างความตื่นตัว การประชุมแลกเปลี่ยนความรู้/ประสบการณ์ระหว่างหมู่บ้าน/ชุมชนในลักษณะของศูนย์เรียนรู้ เพื่อให้เกิดกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งในหมู่บ้าน/ชุมชน

๖. กิจกรรมสนับสนุนการพัฒนาความเป็นอยู่แบบพอเพียงในหมู่บ้าน/ชุมชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

๗. กิจกรรมสงเคราะห์ผู้เดือดร้อน หรือผู้ตกทุกข์ได้ยากในหมู่บ้าน/ชุมชนเพื่อลดทอนหรือขจัดความเดือดร้อนตามหลักเมตตาธรรม ทั้งนี้ อาจการสงเคราะห์ช่วยเหลือในรูปตัวเงินหรือวัตถุสิ่งของ ซึ่งผู้รับการสงเคราะห์จะคืนกลับมาหรือไม่ แล้วแต่กรณี หรือตามแต่จะตกลงกัน

<u>การพัฒนาและขยายการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนโดยกองทุนแม่ของแผ่นดิน</u>

การดำเนินการเพื่อให้เป็นหมู่บ้าน/ชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดินอย่างแท้จริง จำเป็นต้องมีกระบวนการในการสร้าง รักษา และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการเตรียมความพร้อมหมู่บ้าน/ชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างความเข้าใจในปรัชญาของกองทุนแม่ของแผ่นดิน นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่มีผลโดยตรงต่อคุณภาพและความยั่งยืนในการเป็นหมู่บ้าน/ชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดินอย่างแท้จริง ดังนั้น การส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ในการขยายแนวคิดการพัฒนาความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชน ด้วยกระบวนการกองทุนแม่ของแผ่นดิน ควรดำเนินการในรูปแบบของ “เครือข่าย” โดยพัฒนาจากเครือข่ายระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ตำบล อำเภอ จังหวัด ตามลำดับ เพื่อทำหน้าที่ในการถักทอประสานกิจกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดินร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอดประสบการณ์ และขยายผลให้พื้นที่อื่นๆ ได้นำไปปรับใช้ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและต่อยอดสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

